

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/1898-2/2015
Erkezett:	2015 AUG 08.
Példány:	3
Melléklet:	1 db.
Részelőbírója:	PL

Dátum: 2015. augusztus 6.

Tárgy: hiánypótlás

Hivatkozási szám: IV/1898-1/2015

Benyújtva: 3 pld.

Melléklet: 1 db. nyilatkozat

Ajánlott!

Alkotmánybíróság

Dr. Bitskey Botond Főtitkár

Budapest

Donáti u. 35-45.

1015

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott [redacted] már igazolt jogi képviselőm útján - a Főtitkár Úr 2015. június 25-i keltezésű és 2015. július 8-án érkezett, fenti számú felhívásában adott *iránymutatása szerint* - az alkotmányjogi panasz indokolását, az előírt határidőn belül az alábbiakkal egészítem ki. Az Alkotmánybíróság által 2015. június 23-án befogadott *alkotmányjogi panaszomban* foglaltakat megerősítem, és részletesen megindokolom, hogy a támadott bírói döntések miatt és mennyiben sértik az Alaptörvényt és a T. Alkotmánybíróság következetes gyakorlatát.

Az ügyben a Kúria 2015 február 25-i felülvizsgálati döntése és a Fővárosi Törvényszék 2014. március 26-án hozott jogerős ítélete (a közvetett) diszkriminációs védelmi rendszer alapjogi rendelkezését sérti. Az ítéletek az **Alaptörvény II. cikkébe foglalt emberi méltósághoz való joggal** ellentétesek és a **XV. cikk (4) bek.-ben előírt, állami kötelezettségvállalással az esélyegyenlőség biztosítására vonatkozó rendelkezésekbe ütköznek.**

A Fővárosi Törvényszék elmulasztotta a felmondáskor hatályos alkotmányos rendelkezésekkel összhangban értelmezni az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló a 2003. évi CXXV. törvény (Ebkvtv). és az Mt. rendelkezéseit: csupán a csoportos létszámleépítés formai és tartalmi elemeire koncentrált. Megállapította: a felperes (panaszos) roma származása nehézséget jelent a további elhelyezkedésben, ennek ellenére helyesnek gondolja azt a bírói álláspontot, hogy a munkáltató intézkedése jogszerű volt, „nem sérültek meg a 2003. évi CXXV. törvény 9. §-ában és az Mt. 5.§-ába foglalt rendelkezések” (ítélet, 4. o. 2. bek.).

Az Alaptörvény II. Cikk kimondja: „Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz....,

A 23/1990 (X. 31.) AB-határozat szerint az emberi méltósághoz fűződő jog az élethez való joggal párban járó olyan alapjog, amelynek védelme a magyar állam elsőrendű kötelessége – a nevében eljáró tisztviselők számára a tiszteletben tartása alapvető kötelezettség (indokolás IV.). A hivatkozott döntés óta az AB töretlen gyakorlata, hogy az emberi méltósághoz való jog egyik funkciója az egyenlőség biztosítása. ABH 1990, 103-104.

Az Alaptörvény hatálybalépése után az Alkotmánybíróság a 7/2014. (III. 7.) AB-határozat 20. pontjában leszögezte: „...az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a

meghozandó döntése indokolásába történő beillesztése.” (vö. a 13/2013. (VI. 17.) AB-határozat indokolásának 32. pontjával).

Az Alaptörvény XV. cikk a jogegyenlőséget, diszkriminációmentességet garantálja: „(1) A törvény előtt mindenki egyenlő (...)” (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja”.

A jogalkotó kiemelt célja volt eszerint, hogy törvényeivel, intézkedéseivel elősegítse a kisebbségek integrációját.

A jogerős bírói döntés sérti ezeket az előírásokat, úgy is, mint az emberi méltósághoz való jog állami védelmének kötelezettségét előíró alaptörvényi rendelkezést. Nevezetesen: **„(4) Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”**

A Fővárosi Törvényszék úgy látta: helyesen érvelt az alperes (a panaszos munkáltatója) amellett, hogy a kiválasztásnál nem kell mérlegelnie, ki tartozik hátrányos helyzetű vagy védett társadalmi csoportba, mert azzal pozitív diszkriminációt alkalmazna. És mindez azt jelentené, hogy az ilyen csoporthoz tartozó munkavállalónak nem lehetne felmondani: „hiszen akkor védett tulajdonsággal rendelkező munkavállalót a munkáltató nem bocsáthatna el, ez nyilvánvalóan jogsérelmet jelentene.”

A fentiekkel szemben a törvény nem elbocsátási tilalmat ír elő, hanem csak annyit, hogy mérlegelje a munkáltató: milyen hátrányokat okoz, illetve nem okoz-e valakiknek döntésével szükségtelenül aránytalan hátrányt. Álláspontom szerint nem speciálisan a roma származást kell a csoportos létszámleépítés esetén a „számítás tárgyává tenni”, hanem azt a hátrányt, amit az ilyen különleges (alkalmas) munkavállaló elbocsátása jelent, kell szembeállítania az elérni kívánt előnnyel (például, hogy megtakarítsa a bértömeget).

A 43/2012 (XII. 20.) AB-határozat [27]. pontja egy – még az új Alaptörvény hatálybalépése előtt született döntés alapján mondja ki: „az állam intézményvédelmi kötelezettsége „pozitív viszonyulást, aktivitást és támogatást is feltételez” (154/2008. (XII. 17.) AB-hat.)

A felülvizsgálati eljárásban a *Kúria* elfogadta a jogerős ítéletet hozó bíróság álláspontját, hogy a csoportos létszámleépítésnél a munkáltató hivatkozása jogszerű volt, és hogy a kiválasztásnál megtartotta az Ebktv. 19. § -ában előírt kötelezettségét.

Ennek alapján meggyőződésem szerint az alperesnek, hogy elkerülje a diszkriminációt, azt kellett volna bizonyítania, hogy igenis mérlegelte, mit jelent az egyetlen roma műsorvezető elküldése, egyben azt is kellett volna bizonyítania, hogy miért nem esett a választása inkább a nem roma munkavállalókra.

A *Kúria* viszont leszögezte: a panaszos hátrányként a nehéz elhelyezkedési esélyét jelölte meg. Ez viszont az Ebktv. 21. § c) vagyis a munkaviszony megszüntetésének a jogkövetkezménye, amire a munkáltatónak nincs ráhatása.

Ezzel az elfogadhatatlan érveléssel a *Kúria* szembemegy a társadalmi integrációt segítő elsőrangú állami kötelezettséget előíró alaptörvényi rendelkezéssel. Úgy látta: helyes, jogszerű a bíróságok következtetése, miszerint nincs okozati összefüggés az alperes intézkedése és az okozott hátrány között, ez pedig nem a felmondás következménye. Ezért az alperesnek nem kell bizonyítania, a felperes pedig elmulasztotta valószínűsíteni azt, hogy *„hátrány érte vagy - közérdekű igényérvényesítés esetén - ennek közvetlen veszélye fenyeget”-te.*

Támadom a Kúria ítéletének 8. oldalán olvasható érvelést: a „Felperesnek az alperesnél fennállt munkaviszonyán belül kell a hátránynak felmerülnie, mert a munkáltató a hátrányos megkülönböztetés tilalmát a munkaviszonyon belül köteles megtartani.”

Ezzel szemben a panaszos érvei a következők:

A hátrány igenis felmerült már a munkaviszonyon belül. Éspedig azzal, hogy a felperes felhívása és a törvényi rendelkezés ellenére sem volt hajlandó a munkáltató megvizsgálni, miért egyedül és diszkriminatív módon a panaszost választotta ki az adott részlegről/főosztályról - az azonos státuszú munkavállalók közül.

Érdemes hivatkozni a BH1995. 698. számon közzétett eseti döntés rendelkező részére. „Azt, hogy bármilyen magatartás magánszemélyek hátrányos megkülönböztetését valósítja-e meg, a bíróság a körülményeknek és a peres felek érdekeinek egybevetésével állapítja meg.”

Elfogadható lenne az a bírósági érvelés, hogy az egyenlő bánásmód követelménye megsértése miatt bárki akkor marasztalható el, ha a kifogás tárgyát képező magatartást a személlyel szemben védett tulajdonsága (faji hovatartozás, „romaság”) miatt alkalmazta (közvetlen diszkrimináció). Ehhez képest azonban lényegesen több elemet, szélesebb követelményrendszert tartalmaz az Ebktv. 9. §-ban foglalt jogszabályi rendelkezés. Nevezetesen: „Közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az a közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek nem minősülő, látszólag az egyenlő bánásmód követelményének megfelelő rendelkezés, amely a 8. §-ban meghatározott tulajdonságokkal rendelkező egyes személyeket vagy csoportokat lényegesen nagyobb arányban hátrányosabb helyzetbe hoz, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben lévő személy vagy csoport volt, van vagy lenne.”

Az Alkotmánybíróság hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütközés kapcsán hangsúlyozott következetes álláspontját tartalmazza az egyik legújabb, 14/2014 (V. 13.) AB határozata. A [13]. pont szerint az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján „...a jognak mindenkit egyenlőként, egyenlő méltóságú személyként kell kezelnie, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni.”

A megkülönböztetés alkotmányosságának egyik tesztje az AB állandó gyakorlatában, hogy az „alapvető jogok tekintetében felmerülő egyenlőtlen bánásmód esetén annak alkotmányossága az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített szükségességi-arányossági teszt alapján ítélt meg”. A további idézet a határozat e pontjából: „Ez az <<ésszerűségi teszt>> egy összehasonlíthatósági és egy indokolhatósági próbából áll, melyek közül az első kapcsán azt kell vizsgálni, hogy a megkülönböztetés azonos helyzetben lévő jogalanyok között merül-e fel, a második kapcsán pedig azt, hogy az azonos csoportba tartozók között fennáll-e megkülönböztetésnek van-e tárgyilagossági mérlegelés szerinti ésszerű indoka”.

Sérti az esélyegyenlőségről szóló alaptörvényi szabályt, hogy a bíróságok konzekvensen eltekintenek attól, hogy nem a panaszos, hanem maga az Ebktv. alkalmaz pozitív diszkriminációt, mikor nem enged egy látszólag semleges rendelkezéssel aránytalanul nagyobb számban hátrányt okozni egy védett tulajdonságú csoportnak.

A bírói döntések továbbá teljesen elsiklanak amellett, hogy akinek felmondott a munkáltató (közmedia), abból a munkavállalóból csak egy volt – tehát azzal, hogy egyetlen többségi csoporthoz tartozó munkavállalót sem bocsátott el, kimerítette a „lényegesen hátrányosabb helyzetbe hoz” törvényi kitételét, és ezzel sérül az Alaptörvény XV. Cikke.

Itt a bíróságoknak igenis csak azt kellett volna összehasonlítaniuk: a romák társadalomban jelenlévő számaránya és a médiabeli reprezentációja hogyan aránylik egymáshoz, valamint a munkaviszony látszólag jogszerű megszüntetése milyen irányban befolyásolja ezt?

Az Alaptörvény XV. Cikk (4)-(5) bekezdés bár megnevezi azokat a társadalmi csoportokat, melyekre vonatkozik az állami védelem kötelessége, de az Alkotmánybíróság más sérülékeny személyekre is kiterjesztette azt. Az alábbiak bizonyítják: az AB szerint igenis jelentősége van annak, hogy az állam mit

tesz a hátrányos helyzetű csoportokért – és ez a kötelezettség az Alaptörvény életbelépésével sem változott.

A 37/2011. (V. 10.) AB-határozat megfogalmazta, hogy az államnak „be kell avatkoznia, ha az egyén nem képes a maga számára az anyagi értelemben vett méltó életet biztosítani, és az anyagi létminimum alatt él, vagyis az emberi méltóságnak van egy ellátási igényt megalapozó funkciója is”. (ABK 2011. május, 407, 412.)

40/2012. (XII. 6.) AB határozat V. pontjában azt írja: [52] „A korábban hatályban volt Alkotmány 70/A. § (3) bekezdése előírta, hogy a köztársaság <<a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel is segíti>>. Az Alaptörvény XV. cikk (4) bekezdése szerint Magyarország <<az esélyegyenlőség megvalósulását külön intézkedésekkel segíti>>. Az alkotmányos előírás lényeges tartalma tehát nem, csak megfogalmazása változott. Egyfelől a szóhasználat pontosabbá vált, hiszen a szóban forgó intézkedések valóban az esélyegyenlőséget (és nem a jogegyenlőséget) segítik. Másfelől azonban az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdése külön felsorolja azokat, akik az ilyen típusú állami segítség igénybe vételére jogosultak: a gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékkal élők. Ez a felsorolás ugyanakkor nem tekinthető taxatívnak, mert az Alaptörvény XV. cikk (4) bekezdése az általános egyenlőségi klauzulát tartalmazó XV.cikk (1) bekezdéssel együtt értelmezve megköveteli, hogy a jogalkotó külön intézkedéseket vezessen be minden olyan esetben, ha egy adott, az Alaptörvény XV. cikk (5) bekezdésében kifejezetten meg nem említett társadalmi csoport igazságtalan társadalmi (például foglalkoztatásbeli) hátrányának csökkentésére nincs más mód, mint a megkülönböztetett állami támogatás.”

Az [53]-ban így folytatja: „Következésképpen továbbra is érvényes az az alkotmánybírói megállapítás, amely szerint <<az Alkotmány (...) azt követeli a törvényhozótól, hogy a társadalomban igazságtalanul hátrányos helyzetbe került személyek esélyegyenlőtlenségének kiküszöbölésére különféle intézkedéseket hozzon>>. (855/B/2005. AB határozat, ABH 2010, 1503.)”

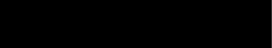
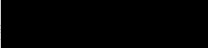
Az Alkotmánybíró e határozat [57]. pontjában azt is kifejtette, mit jelent az állami segítség és védelem, amit a XV. Cikk (4)-(5). bekezdése jelent: „Magyarország külön intézkedésekkel <<segíti>> és <<védi>> az arra rászorultakat. A segítség és védelem hangsúlyozása azt jelenti, hogy az állam nemcsak az egyébként az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó alapjog-védelmi köteletségének kell, hogy eleget tegyen, hanem az esélyegyenlőség érdekében további intézkedések megtételére is köteles. A már meglévő intézkedésekkel szemben az Alaptörvénynek ezek a szakaszai – az egyenlőség végső alapját adó egyenlő emberi méltóságra (Alaptörvény I. cikk és II. cikk) tekintettel – azt a tartalmi követelményt állítják, hogy segítsék elő a rászorulóknak mielőbbi, teljes, és másokkal (az arra rá nem szoruló személyekkel) egyenlő mértékű társadalmi részvételét. Tekintettel arra, hogy az esélyegyenlőségi céllal bevezetett intézkedésekre senkinek nincs alapvető joga, az ilyen <<külön intézkedések>> esetében az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiságból következő garanciákat (a jogbiztonságot, a normavilágosságot, az intézkedések változásakor a kellő felkészülési idő követelményét) kell figyelembe venni alkotmányosság mérceként.”

Az idézetekben kifejtett érvelés alapján az AB elvárása egyértelmű: az állam biztosítsa az elvárható jogkövetést, valamint befolyásolja az egységes joggyakorlatot, amely szemlélet bizonyíthatóan hiányzik a bíróságok döntéséből.

Összegzésként: a panaszos ügyében született bírói döntések több, az Alaptörvény által garantált alapjogot sértenek. Ezért az Alkotmánybírósról szóló törvény 27.§ a) és b) pontja alapján tisztelettel kérem az Alkotmánybírószágot, hogy állapítsa meg az ítéletek alaptörvény-ellenességét és a döntéseket semmisítse meg! Ezzel nemcsak a panaszosnak kedvezne, hanem a bírósági gyakorlatot is pozitívan alakítaná!

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Az előbbieken kifejtett érvelésen túl - az Abtv. 29 §-ra hivatkozással - kívánok rámutatni arra, miért alapvető alkotmányjogi jelentőségű a panasz kedvező elbírálása.

 a és a magyar televíziós médiapiac egyetlen roma származású, többségi (nem kisebbségi) műsorokat vezető műsorvezetője volt 2007-2011 között.

A közintézmény jogutódja, a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap csoportos létszámleépítésre hivatkozással 2011. augusztus 30-án rendes felmondással szüntette meg a munkaviszonyát. A döntés közlése után levélben kereste meg feletteseit. Azzal érvelt: a közéleti főosztályról, az azonos státuszú munkavállalók közül csak az ő munkaviszonyát szüntetnék meg - miközben ő látja el munkakörén belül a legváltozatosabb újságírói feladatokat (szerkesztő, riporter, műsorvezető). Egyedülálló módon három műsorban párhuzamosan foglalkoztatták. Az egyik ezek közül angol nyelven készült élő stúdióinterjú, amelynek megvalósítására megfelelő szintű nyelvtudás híján rajta kívül mást nem kérhettek fel. Az intézmény vezető beosztású munkavállalói az Ebktv. által garantált védelemre, és arra a törvényi kötelezettségükre, hogy döntésük előtt egyeztessenek a panaszossal, az *előírt mérlegelési kötelezettségüknek nem tettek eleget*.

A roma gyakornoki program majdnem egy évtizedig komoly költségvetési forrásokat igényelt. A panaszos ügyében hozott döntések így nem csak az államrezon, a közpénzek hatékony elköltésének kívánalma miatt, hanem a romák karrierlehetőségének biztosítása szempontjából is komoly érdeksérelemmel jártak. A személyes karrierút lehetőségének elvétele tehát számára nem csak egyéni joghátrányt jelent, hanem az egész roma populációra nézve jár negatív következménnyel (mintaadó közéleti személyiségek hiánya). Az elbocsátás rá nézve kedvezőtlen hatása az is, hogy mint gyermekét egyedül nevelő anya, nyomasztó küzdelmet kell vívnia a létfenntartásért, amelyet hátrányosan befolyásol a romák általános elhelyezkedési nehézsége.

A panaszos – ahogy az alkotmányjogi panasz mellékletei mutatják - kimerítette mind a rendes, mind a rendkívüli jogorvoslati lehetőségeit. Mindezekre tekintettel indítványomat az Abtv. 27 §-ában meghatározott eljárásban nyújtom be, és várom a T. Alkotmánybíróság rám nézve kedvező döntését.

